

Ekonomiutskottet

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av konkurrenslagen och till vissa lagar som har samband med den

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av konkurrenslagen och till vissa lagar som har samband med den (RP 68/2018 rd): Ärendet har remitterats till ekonomiutskottet för betänkande.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- regeringsråd Virve Haapajärvi, arbets- och näringsministeriet
- specialsakkunnig Taito von Konow, Skatteförvaltningen
- generaldirektör Kirsi Leivo, Konkurrens- och konsumentverket
- landskapsdirektör Pentti Mäkinen, Landskapsförbundet i Södra Savolax
- chefsjurist Pirkka-Petri Lebedeff, Finlands Kommunförbund
- expert Jukka Lehtonen, Finlands näringsliv rf
- advokat Ilkka Aalto-Setälä, Finlands Advokatförbund
- chef för näringslivs- och konkurrensfrågor Satu Grekin, Företagarna i Finland rf.

Skriftligt yttrande har lämnats av

- justitieministeriet
- finansministeriet
- jord- och skogsbruksministeriet
- Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC rf
- Finska Konkurrensrättsliga föreningen rf.

PROPOSITIONEN

I propositionen föreslås ändringar i konkurrenslagen. Avsikten är att till konkurrenslagen foga en ny konkurrensneutralitetsregel där det föreskrivs att om kommuner, samkommuner, landskap, staten eller enheter som de har bestämmande inflytande över bedriver ekonomisk verksamhet i ett konkurrensläge på marknaden ska de ha separat redovisning för den ekonomiska verksamheten.

Betänkande EkUB 41/2018 rd

Bestämmelser om inspektioner ska enligt förslaget ändras så att Konkurrens- och konsumentverket i sina egna lokaler ska kunna göra sökningar i sådana tillfälliga kopior av data som verket gjort i samband med en inspektion. Dessutom görs det en precisering enligt vilken verkets granskningsrätt ska vara oberoende av lagringsmedia. Förfarandet för befrielse från påföljdsavgift och nedsättning av påföljdsavgiften ska ändras genom att användningsområdet för s.k. förkortad ansökning utvidgas.

Informationsutbytet mellan nationella myndigheter föreslås bli utökat på så sätt att ytterligare myndigheter läggs till som Konkurrens- och konsumentverket trots sekretessbestämmelserna kan lämna ut uppgifter och handlingar till.

I propositionen föreslås dessutom att lagen om Enheten för utredning av grå ekonomi ändras, så att enheten kan utarbeta en fullgöranderapport med tanke på tillsynen över att bestämmelserna om vissa konkurrensbegränsningar följs, och att lagen om offentlighet och sekretess i fråga om beskattningssuppgifter ändras så att Skatteförvaltningen på eget initiativ ska kunna ge Konkurrens- och konsumentverket sådana uppgifter om beskattningen som kan ha betydelse för tillsynen över att bestämmelserna om vissa konkurrensbegränsningar följs. Bestämmelserna om olika aktörers skyldighet att lämna upplysningar till Konkurrens- och konsumentverket ska samlas i en paragraf i konkurrenslagen för att verket ska ha samma rätt att få uppgifter oberoende av förfarandet som är föremål för undersökning. I detta sammanhang ska upplysningsskyldigheten för kommuner, samkommuner, staten och de enheter som de har bestämmande inflytande över samt för näringsidkarna och näringsidkarnas sammanslutningar utvidgas, så att den omfattar också upphandlande enheter och landskap.

Till konkurrenslagens bestämmelse om ärendenas angelägenhetsordning och lämnande av ett ärende utan prövning ska fogas en prioriteringsgrund på basis av vilken Konkurrens- och konsumentverket ska kunna beakta konkurrensbegränsningens betydelse som en grund för att lämna ärendet utan prövning. I fråga om temporära bestämmelser ska Konkurrens- och konsumentverkets behandlingsfrist för att utreda ärendet förlängas. En klagande ändring av teknisk natur ska göras i konkurrenslagens bestämmelse om undantag från tillämpningsområdet som gäller jordbruket.

Syftet med propositionen är att trygga konkurrensen på marknaden och förutsättningarna för företagsverksamheten genom att tillsynen över konkurrensbegränsningarna och konkurrensneutraliteten effektiviseras. Ett ytterligare syfte är att skapa klarhet i vissa bestämmelser om konkurrensmyndigheternas behörighet och förfaranden.

Lagarna avses träda i kraft så snart som möjligt. Konkurrenslagens bestämmelser om skyldigheten att ha separat redovisning och de ändringar som gäller de nya landskapen avses dock träda i kraft den 1 januari 2020. Därför avses konkurrenslagens temporära bestämmelse om upplysningsskyldighet vara i kraft fram till den 31 december 2019.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Den föreslagna reformen av konkurrenslagen gäller effektivisering av tillsynen över konkurrensreglernas efterlevnad. Detta ska genomföras genom komplettering och revidering av bestämmelserna om konkurrensneutralitet och myndigheternas befogenheter. Reformeringen medför inga principiellt stora förändringar i konkurrenslagstiftningens innehåll eller strukturen på konkurrensmyndigheternas verksamhet, utan det är fråga om att uppdatera bestämmelserna på så sätt att myndigheterna har ajourförda och effektiva möjligheter att utföra sina uppgifter för att garantera en sund och fungerande konkurrens.

Ekonomiutskottet anser att lagförslagen behövs och fyller sitt syfte. Det tillstyrker dem med följande synpunkter och ändringar.

Konkurrensneutralitet och separat redovisning

Enligt förslaget ska en ny 30 d § om separat redovisning fogas till bestämmelserna om konkurrensneutralitet. Den föreslagna paragrafen innebär att om kommuner, samkommuner, landskap, staten eller enheter där de har bestämmande inflytande bedriver ekonomisk verksamhet i ett konkurrensläge på marknaden, ska de ha separat redovisning för den verksamheten. Enligt uppskattning är bolagisering av offentliga samfunds näringsverksamhet inte en tillräcklig åtgärd för att säkerställa marknadsmässig prissättning. Regleringen ger möjlighet att förena åläggandet med vite.

Utskottet anser att bestämmelsen är viktig för att säkerställa öppenhet och konkurrensneutralitet. Den förebygger situationer med s.k. korsvis subventionering där en myndighet med intäkter av en verksamhet subventionerar sin verksamhet på en konkurrensutsatt marknad för att på detta sätt kunna sälja sina tjänster billigare än till marknadspris. Regleringen av konkurrensneutralitet i den gällande lagen kompletteras nu på ett avgörande sätt. Det är motiverat att införa bestämmelsen i konkurrenslagen för då gäller den de berörda aktörerna oberoende av juridisk form.

Utskottet vill peka på att det rör sig om allmän reglering som gäller alla offentliga samfund som nämns i bestämmelsen och enheter där de har bestämmande inflytande. Annan lagstiftning innehåller dessutom bransch- och aktörsspecifika bestämmelser om separat redovisning. Konkurrenslagen är en allmän lag om ekonomisk verksamhet och därför är det viktigt att den får en sådan bestämmelse som likabehandlar alla marknadsaktiva offentliga aktörer. Utskottet anser det vara utrett att den aktuella bestämmelsen om separat redovisning gäller minimikrav för marknadsverksamhet i ett konkurrensläge: mer detaljerade och till sin räckvidd snävare ålägganden kan föreskrivas i annan lag. Men om dessa inte motsvarar kraven i den föreslagna 30 d § måste det offentliga samfundet ha separat redovisning och sammanställa uppgifterna om den särredovisade verksamheten i enlighet med 30 d §. Vidare anser utskottet det vara angeläget att Konkurrens- och konsumentverket ger branschaktörerna rådgivning och anvisningar om hur bestämmelserna ska tillämpas.

Regleringen om konkurrensneutralitet är ett väsentligt inslag i en välfungerande konkurrenstillsyn Konkurrens- och konsumentverkets verksamhetsområde, menar utskottet. Utfrågade sakkunniga har också fört fram den synpunkten att det kan vara motiverat att i detta avseende utvidga myndighetsbefogenheterna exempelvis genom att utsträcka bestämmelserna om påföljdsavgifter

Betänkande EkUB 41/2018 rd

till överträdelser av bestämmelserna om konkurrensneutralitet i 4 a kap. i konkurrenslagen. Utskottet påpekar att frågan behandlats när propositionen bereddes. Det instämmer i bedömningen i propositionen om att det i detta skede skulle vara svårt att få påföljdsavgiften att passa in den nuvarande regleringen på grund av det ingående förhandlingsförfarandet och den allmänt hållna regleringen.

Behandling av data och fortsatt inspektion

Förslaget innebär att Konkurrens- och konsumentverket kan fortsätta inspektionen i sina egna lokaler på så sätt att det för detta ändamål granskar tillfälliga kopior av det inspekterade företags datamaterial. Kopiorna ska förstöras när inspektionen är slutförd. Det granskade datamaterialet kan vara omfattande och då underlättar och effektiviserar det inspektionen om verket kan gå igenom materialet senare i sina egna lokaler. Förslaget motiveras också med att förfarandet medför mindre olägenhet för de inspekterade företagen.

Den kritik som framförts mot en sådan utvidgning har i synnerhet gällt företagets rätt att försvara sig. Fortsatta inspektioner har ansetts kunna göra det svårare för företagen att övervaka inspektionerna och medföra extra kostnader. Enligt utskottet är det väsentliga att den föreslagna ändringen inte innebär någon förändring i genomförandet av inspektioner på annat sätt än att inspektionen kan fortsätta i verkets egna lokaler. Det innebär att företagets företrädare måste ha närvarorätt också när inspektionen fortsätter. Utskottet tar fasta på rättssäkerhetsaspekten och påpekar att de föreslagna 35 och 36 § om inspektioner uttryckligen hänvisar till förvaltningslagen.

Även om den föreslagna ändringen nu bygger på ett nationellt ändringsbehov kommer s.k. fortsatta inspektioner i alla händelser att behöva införas i den nationella lagstiftningen i samband med att direktivet om stärka befogenheter för nationella konkurrensmyndigheter (direktiv (EU) 2019/1, "ECN+") genomförs. Utskottet anser det vara motiverat att inspektionen kan fortsätta i efterhand i företagets lokaler. Inspektionerna är långvariga och detta binder i onödigt stor utsträckning både företagets och Konkurrens- och konsumentverkets resurser. Möjligheten till fortsatta inspektioner kan antas effektivisera de elektroniska inspektionerna och sänka inspektionskostnaderna. Bestämmelsen kan anses vara motiverad också ur företagets synvinkel eftersom inspektionerna i företagets lokaler tar kortare tid.

Skyddet för utomstående juridisk rådgivning samt domstolskontroll av inspektionerna

Frågor som berör företagets rätt att försvara sig togs under sakkunnigutfrågningen också upp när det gäller skyddet för utomstående juridisk rådgivning och domstolskontrollen av inspektionerna. Regeringen föreslår i detta avseende ingen ändring i gällande bestämmelser. Behovet av sådan reglering bedömdes i samband med beredningen av propositionen. Enligt inhämtad utredning förväntas heller inga behov att ändra den aktuella regleringen föranledas av reformeringen av EU-lagstiftningen om samarbetet mellan konkurrensmyndigheter.

De gällande bestämmelserna i konkurrenslagens 38 § 3 mom. om skyddet för juridisk rådgivning är informativ till sin natur och de motsvarar enligt bedömning den princip om skydd för utomstående juridisk rådgivning som fastställts i EU-domstolens rättspraxis. De kritiska synpunkter som utfrågade sakkunniga framfört gäller framför allt behovet att precisera bestämmelserna och att

Betänkande EkUB 41/2018 rd

kunna hänskjuta tvister i frågan till domstol. Ur företagens synvinkel kan ett system som bygger på en objektiv domstolsbedömning bättre än för närvarande garantera förtroendet för att myndigheterna är opartiska. Trots det att regleringsalternativen behandlades ingående i samband med lagberedningen anser utskottet det vara viktigt att man fortsätter att granska om det finns behov av reglering i denna fråga när konkurrenslagen ses över i fortsättningen.

Regeringen föreslår i fråga om inspektioner inga ändringar i den gällande 44 § i konkurrenslagen. Det innebär att beslut om inspektioner inte heller i fortsättningen går att överklaga särskilt. Husundersökning kräver enligt gällande lag förhandstillstånd av marknadsdomstolen. I propositionen anses de nuvarande rättsmedlen vara tillräckliga, och det finns heller inga uppgifter om att EU-bestämmelserna ens i fortsättningen skulle komma att kräva domstolskontroll av företagsinspektioner. Direktivet om stärka befogenheter för nationella konkurrensmyndigheter (direktiv (EU) 2019/1) skiljer explicit åt befogenheten att inspektera företags lokaler och befogenheten att inspektera andra lokaler: för inspektion av andra lokaler, såsom husundersökning, krävs tillstånd från en nationell rättslig myndighet, medan frågan får avgöras nationellt i fråga om företagsinspektioner. Det är viktigt att se till att inspektionerna kan ske effektivt, menar utskottet, som för den bedömningen att krav på förhandstillstånd också i fråga om inspektion av näringsidkares lokaler skulle kunna belasta domstolsväsendet i onödan.

Det har gjorts en relativt omfattande genomgång av rättssäkerhetsaspekterna och regleringsalternativen i fråga om skyddet för juridisk rådgivning och inspektionerna i samband med beredningen, noterar utskottet. Utskottet anser det emellertid fortfarande vara viktigt att i fortsättningen med tanke på företagets rätt att försvara sig bedöma konsekvenserna av den gällande regleringen och de nu aktuella ändringarna och eventuella ändringsbehov. Konkurrensmyndigheterna har långtgående inspektionsbefogenheter och de kräver som motvikt att de inspekterade företags rättigheter säkerställs. Det är angeläget att också regleringen om företagets rätt att försvara sig och dess tolkning exempelvis i fråga om skyddet för juridisk rådgivning är så enhetlig som möjligt på EU-nivå, i synnerhet på grund av den internationella karaktären hos konkurrensbegränsningarna och deras undersökning. När man granskar behovet att se över regelverket måste man därför beakta hur den relevanta lagstiftningen utvecklas i EU och dess medlemsstater och även hur relevant rättspraxis utvecklas.

Informationsutbyte och myndighetssamarbete

Enligt förslaget ska de skyldigheter att lämna upplysningar som gäller konkurrensbegränsningar och informationsutbytet mellan myndigheter utvidgas. Den gällande konkurrenslagen innehåller redan den bestämmelser om privata och offentliga aktörers skyldighet att lämna upplysningar och om informationsutbytet mellan myndigheter. Bestämmelser om upplysningsskyldighet finns i 33 och 30 d §. De föreslagna ändringarna avses åtgärda de brister som för närvarande fördröjer eller försvårar utredningen av konkurrensbegränsningar eller företagskoncentrationer. De gällande bestämmelserna kan anses vara bristfälliga såtillvida upplysningsskyldigheten enligt 30 d §, som gäller övervakning av konkurrensneutralitet, endast gäller offentliga aktörer och enheter där de har bestämmande inflytande. På motsvarande sätt gäller upplysningsskyldigheten vid övervakning av karteller och företagskoncentrationer bara näringsidkare och sammanslutningar av näringsidkare. Bestämmelserna om informationsutbyte mellan myndigheterna är också i övrigt bristfälliga i fråga om hur pass heltäckande, entydiga och exakt avgränsade de är. Utskottet anser

Betänkande EkUB 41/2018 rd

att den valda regleringsmodellen är motiverad. Där utvidgas förteckningen över dem som deltar i informationsutbytet samtidigt som uppgifternas användningsändamål preciseras.

Utskottet har bedömt förhållandet mellan den föreslagna 39 § 1 mom. om informationsutbyte och annan gällande lagstiftning, särskilt den skyldighet utomstående har att lämna uppgifter enligt 2 kap. i lagen om beskattningsförfarande (1558/1995). Det är enligt utskottet angeläget att den föreslagna bestämmelsen i konkurrenslagen inte kan anses begränsa sådan rätten att få upplysningar som föreskrivs i annan lag, såsom lagen om beskattningsförfarande.

Med avseende på resursallokering och effektiv användning av myndighetsresurser är det motiverat att lagen om Enheten för utredning av grå ekonomi ändras på så sätt att enheten på Konkurrens- och konsumentverkets begäran skulle kunna utarbeta en fullgöranderapport för tillsynen över att de förbud mot konkurrensbegränsningar som finns i 2 kap. i konkurrenslagen och i artiklarna 101 och 102 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget). Utskottet ser det också som motiverat att ändra lagen om offentlighet och sekretess på så sätt att Skatteförvaltningen får rätt att på eget initiativ lämna ut för konkurrenstillsynen viktiga uppgifter till Konkurrens- och konsumentverket. Enligt bedömning kan detta vara betydelsefullt exempelvis vid kartellutredningar där användningen av bulvanföretag eller transaktioner mellan företag kan vara föremål för undersökning såväl inom skattekontrollen som inom kartellkontrollen.

Prioritering av ärenden vid undersökningar

En princip för utveckling av konkurrenslagstiftningen redan vid tidigare reformer har varit att Konkurrens- och konsumentverket ska kunna prioritera bland sina ärenden och på så sätt använda sina resurser effektivt för att garantera en sund och fungerande konkurrens. Nu föreslår regeringen att relevanta 32 § ska preciseras med att ett kriterium för att lämna ett ärende utan prövning kan vara hur betydande konkurrensbegränsningen är. Det är viktigt att Konkurrens- och konsumentverket kan använda sin prövningsrätt för att rikta resurser till behandling av de överträdelser som har störst betydelse för att marknaden ska fungera väl och konkurrensen vara sund och fungerande. Det föreslagna är logiskt också i det avseendet att detta kan beaktas även enligt den gällande lagen när verket bedömer om det ska vidta åtgärder i fråga om de till den offentliga sektorn kopplade konkurrensbegränsningarna enligt 30 a §. Samtidigt anser utskottet det vara viktigt att verket i sin verksamhet ser till att möjligheten att prioritera också avspeglar sig på handläggningstiderna. I dagsläget är handläggningstiderna för långa inom många ärendegrupper både när det gäller parterna och med tanke på allmänintresset. I detta sammanhang vill utskottet lyfta fram att Konkurrens- och konsumentverket måste tillförsäkras tillräckliga resurser.

Bestämmelserna om landskap

Konkurrenslagen ska i princip vara allmän lagstiftning och den ska gå att tillämpa på olika marknadsaktörer så konsekvent som möjligt. Detta gäller å ena sidan tillämpningen av dess förbudsbestämmelser, å andra sidan dess 4 a kap. om tryggnad av en jämlik konkurrens mellan offentlig och privat näringsverksamhet, dvs. reglerna om konkurrensneutralitet. Avsikten är att bestämmelserna ska kunna tillämpas jämlikt på att offentliga aktörer som bedriver ekonomisk verksamhet, och därför nämns också de planerade landskapen i de föreslagna 30 a, 30 c, 30 d och 33 §.

Betänkande EkUB 41/2018 rd

Det föreslås också att 33 § i konkurrenslagen ändras temporärt genom en separat lag till dess att landskapen inleder sin verksamhet.

Utskottet ser det som angeläget att reglerna om konkurrensneutralitet gäller alla offentliga aktörer jämlikt. Det råder dock osäkerhet om genomförande och tidsplan när det gäller landskapsreformen, och utskottet föreslår därför att lagen om temporär ändring av konkurrenslagen förkastas och att omnämmandet av landskap utgår ur de nämnda paragraferna. Den föreslagna regleringen utgör i detta skede en sammanhållen helhet även utan att landskapen nämns, och det är viktigt men samtidigt lagtekniskt enkelt att lägga till dem i bestämmelserna senare med beaktande av hur och när landskapsreformen genomförs.

DETALJMOTIVERING

2. Lag om ändring av konkurrenslagen

30 a §. Konkurrens- och konsumentverkets behörighet. Utskottet föreslår att landskapen stryks på grund av det osäkra läget i fråga om landskapsreformen. Därmed hänger paragrafändringen inte längre ihop med landskapsreformen och därför föreslår utskottet att ikraftträdandebestämmelsen ändras på så sätt att ändringen av 30 a § träder i kraft samtidigt som lagen i övrigt.

30 c §. Meddelande av förbud, föreläggande eller åläggande. Den föreslagna ändringen i propositionen gäller landskapen, vilket innebär att paragrafen inte behöver ändras i detta skede. Därmed stryks också hänvisningen till 30 c § i ingressen och ikraftträdandebestämmelsen.

30 d §. Separat redovisning. Utskottet föreslår att landskapen stryks på grund av det osäkra läget i fråga om landskapsreformen. Ingressen ändras därmed i fråga om 30 d § eftersom lagförslag 1, lag om ändring och temporär ändring av konkurrenslagen, föreslås bli förkastad. Det lagförslaget hänger samman med landskapsreformen. Således behöver ikraftträdandebestämmelsen kompletteras i fråga om när bestämmelsen ska börja tillämpas.

33 §. Skyldighet att lämna upplysningar. Utskottet föreslår att landskapen stryks på grund av det osäkra läget i fråga om landskapsreformen. Därmed hänger paragrafändringen inte längre ihop med landskapsreformen och därför föreslår utskottet att ikraftträdandebestämmelsen ändras på så sätt att ändringen av 33 § träder i kraft samtidigt som lagen i övrigt.

35 §. Inspektioner av näringsidkares affärslokaler. Hänvisningen till 1 och 2 mom. bör ändras till en hänvisning till 1—3 mom. i syfte att beakta lag 251/2018 om ändring av konkurrenslagen. De föreslagna 3 och 4 mom. blir då 4 och 5 mom. Ändringen påverkar också ingressen.

36 §. Inspektioner av andra lokaler. En lag om ändring av konkurrenslagen (25172018) behöver beaktas, och därmed blir de föreslagna 4 och 5 mom. nu 5 och 6 mom. Ändringen påverkar också ingressen.

Ikraftträdandebestämmelsen. Ändringarna i 30 a, 30 c, 30 d och 33 § innebär att de separata ikraftträdandebestämmelsen för dessa paragrafer stryks. Däremot avses 30 d § träda i kraft den 1

Betänkande EkUB 41/2018 rd

januari 2020. Med andra ord ska bestämmelsen om separat redovisning börja tillämpas vid den tidpunkt som avses i propositionen.

3. Lagen om ändring av 6 § i lagen om Enheten för utredning av grå ekonomi

6 §. Syftet med fullgöranderapporter. Den nya föreslagna punkten i 6 § bör få nummer 25 eftersom lagen om Enheten för utredning av grå ekonomi har ändrats. Därmed behöver också 24 punkten och ingressen ändras.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Ekonomiutskottets förslag till beslut:

Riksdagen godkänner lagförslag 4 i proposition RP 68/2018 rd utan ändringar.

Riksdagen godkänner lagförslag 2 och 3 i proposition RP 68/2018 rd med ändringar. (Utskottets ändringsförslag)

Riksdagen förkastar lagförslag 1 i proposition RP 68/2018 rd.

Utskottets ändringsförslag

Utskottet föreslår att lagförslag 1 förkastas.

2.

Lag

om ändring av konkurrenslagen

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i konkurrenslagen (948/2011) 2 § 2 mom., 17 §, 26 § 1 och 2 mom., 30 a § 1 mom., 30 d §, 32 § 2 mom., 33 §, 37 § 1 mom., 39 § och 45 § 2 mom.,
av dem 17 § sådan den lyder i lag 1078/2016, 26 § 1 och 2 mom. samt 45 § 2 mom. sådana de lyder i lag 662/2012, 30 a § 1 mom. och 30 d § sådana de lyder i lag 595/2013, 32 § 2 mom. sådant det lyder i lagarna 662/2012 och 595/2013, 33 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 662/2012, 37 § 1 mom. sådant det lyder i lag 78/2015 och 39 § sådan den lyder i lag 1496/2016, samt

Betänkande EkUB 41/2018 rd

~~fogas till lagen en ny 30 d § i stället för den 30 d § som upphävts genom lag /,~~ till 35 §, sådan den lyder i lagarna 662/2012 och 251/2018, nya 4 och 5 mom. samt till 36 §, sådan den lyder i lag 251/2018, nya 5 och 6 mom. som följer:

2 §

Begränsningar av tillämpningsområdet

— — — — —

Vad som föreskrivs i 5 § tillämpas inte på arrangemang som lantbruksproducenter, sammanslutningar av lantbruksproducenter, branschsammanlutningar eller sammanslutningar som bildas av sådana sammanslutningar har vidtagit, om arrangemanget uppfyller de innehållsmässiga förutsättningar som fastställts enligt artikel 42 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt på basis av vilka konkurrensreglerna i artiklarna 101 och 102 i det fördraget inte ska tillämpas.

17 §

Förfarandet vid befrielse från påföljdsavgift och nedsättning av påföljdsavgiften i kartellfall

Ansökan om befrielse från påföljdsavgift enligt 14 § och nedsättning av påföljdsavgiften enligt 15 § ska göras hos Konkurrens- och konsumentverket. Konkurrens- och konsumentverket kan fastställa en frist inom vilken sökanden ska lämna Konkurrens- och konsumentverket den företagsförklaring, de uppgifter och de bevis som avses i 14 §.

Konkurrens- och konsumentverket beviljar näringsidkaren villkorlig befrielse från påföljdsavgift efter det att näringsidkaren har lämnat företagsförklaringen, uppgifterna och bevisen enligt 14 § till Konkurrens- och konsumentverket. Konkurrens- och konsumentverket tar inte ställning till andra ansökningar enligt 14 § i samma ärende innan verket har avgjort huruvida en villkorlig befrielse från påföljdsavgiften ska beviljas den näringsidkare som först inlämnat en ansökan.

Om näringsidkaren har lämnat in eller har för avsikt att lämna in en ansökan om befrielse från påföljd eller nedsättning av påföljden till Europeiska kommissionen eller den behöriga myndigheten i en annan av Europeiska unionens medlemsstater, får näringsidkaren i samma ärende hos Konkurrens- och konsumentverket med en förkortad ansökan ansöka om befrielse från påföljdsavgift enligt 14 § eller nedsättning av påföljdsavgiften enligt 15 §. Företrädesrätten för näringsidkarens ansökan vid Konkurrens- och konsumentverket bestäms enligt tidpunkten för inlämnande av den förkortade ansökningen.

Förfarandet avslutas med att Konkurrens- och konsumentverket meddelar ett skriftligt beslut om huruvida näringsidkaren uppfyller samtliga förutsättningar enligt 14 eller 15 samt 16 §.

Den företagsförklaring, de uppgifter och de bevis som har lämnats till Konkurrens- och konsumentverket för erhållande av befrielse enligt 14 § eller nedsättning av påföljdsavgiften enligt 15 § får inte användas till annat ändamål än för behandlingen vid Konkurrens- och konsumentverket, i marknadsdomstolen eller i högsta förvaltningsdomstolen av ett ärende som gäller ett föreläggande om att upphöra med en konkurrensbegränsning eller en skyldighet att leverera en nytighet enligt 9 §, ett beslut om åtagande enligt 10 §, återkallande av gruppundantagsförmån enligt 11 § eller en framställning om påföljdsavgift enligt 12 §.

De uppgifter och bevis som avses i 5 mom. får dock användas också vid behandlingen av skadeståndstalan som väckts med stöd av lagen om konkurrensrättsligt skadestånd (1077/2016).

Betänkande EkUB 41/2018 rd

26 §

Behandlingsfrister

Konkurrens- och konsumentverket ska pröva en anmälan om företagsförvärv omedelbart. Initialt ska Konkurrens- och konsumentverket avgöra om fortsatt utredning ska företas i saken. Om Konkurrens- och konsumentverket inte meddelar beslut om fortsatt utredning inom 23 arbetsdagar från det att anmälan togs emot, anses företagsförvärvet ha blivit godkänt. Fristen börjar inte löpa om anmälan har väsentliga brister.

Om Konkurrens- och konsumentverket inte uppställer några villkor för eller gör någon framställning om förbud mot företagsförvärvet inom 69 arbetsdagar från det att verket fattade beslut om fortsatt utredning, anses företagsförvärvet ha blivit godkänt. Marknadsdomstolen kan förlänga fristen med högst 46 arbetsdagar.

30 a §

Konkurrens- och konsumentverkets behörighet

Konkurrens- och konsumentverket ska i första hand förhandlingsvägen försöka undanröja ett förfarande eller en verksamhetsstruktur som tillämpas i den ekonomiska verksamhet vilken bedrivs av en kommun, en samkommun, ~~ett landskap~~, staten eller en enhet som de har bestämmande inflytande över och som när varor eller tjänster erbjuds

1) snedvrider eller kan bidra till att snedvrida förutsättningarna för en sund och fungerande konkurrens på marknaden,

2) hindrar eller kan bidra till att hindra att en sund och fungerande ekonomisk konkurrens uppstår eller utvecklas, eller

3) står i strid med kravet på marknadsmässig prissättning i 128 § i kommunallagen (410/2015).

~~30 e §~~

~~*Meddelande av förbud, föreläggande eller åläggande*~~

~~Om de förhandlingar som avses i 30 a § inte leder till resultat, ska Konkurrens- och konsumentverket förbjuda kommunen, samkommunen, landskapet eller staten att använda förfarandet eller verksamhetsstrukturen eller som villkor för förfarandet eller den fortsatta verksamheten meddela ålägganden som säkerställer jämlika verksamhetsförutsättningar på marknaden. Konkurrens- och konsumentverket får dock inte förordna att verksamheten i sin helhet ska upphöra, om utförandet av uppgiften baserar sig på lagstiftning.~~

Betänkande EkUB 41/2018 rd

30 d §

Separat redovisning

Om i 30 a § avsedda kommuner, samkommuner, ~~landskap~~ eller staten eller enheter som de har bestämmande inflytande över bedriver ekonomisk verksamhet i ett konkurrensläge på marknaden, ska de ha separat redovisning för denna verksamhet så att de

1) verksamhetsvis korrekt konterar och fördelar inkomsterna och utgifterna på grundval av konsekvent tillämpade och sakligt motiverade principer för kostnadsredovisning, samt

2) som tilläggsuppgift ger en klar beskrivning av de i 1 punkten avsedda principerna för kostnadsredovisning.

Intäkterna från och kostnaderna för verksamheten ska presenteras i form av en resultaträkning som upprättas för varje räkenskapsperiod och som ska kunna härledas från den i 1 mom. avsedda aktörens bokföring och som ska upprättas enligt bestämmelserna i bokföringslagen eller enligt andra redovisningsbestämmelser som tillämpas på aktören i fråga.

Resultaträkningarna och tilläggsuppgifterna är offentliga och de ska presenteras som en not till bokslutet.

Konkurrens- och konsumentverket utövar tillsyn över fullgörandet av skyldigheterna enligt 1 och 2 mom. Om en kommun, samkommun, ~~ett landskap~~ eller staten eller en enhet som de har bestämmande inflytande över försummar att fullgöra skyldigheterna enligt 1 eller 2 mom., kan Konkurrens- och konsumentverket ålägga kommunen, samkommunen, ~~landskapet~~ eller staten att vid vite lämna särredovisningen, resultaträkningen och bokslutet samt beskrivningen av principerna för kostnadsredovisningen inom den tid som verket bestämmer. På föreläggande och utdömande av vite tillämpas 46 §.

Bestämmelserna i 1—4 mom. tillämpas inte, om omsättningen inom den ekonomiska verksamhet som kommunen, samkommunen, ~~landskapet~~, staten eller de enheter som de har bestämmande inflytande över bedriver i ett konkurrensläge på marknaden understiger 40 000 euro per år.

Bestämmelserna i 1—4 mom. tillämpas inte på verksamhet som avses i 30 b §.

32 §

Ärendenas angelägenhetsordning och lämnande av ett ärende utan prövning

Konkurrens- och konsumentverket kan lämna ett ärende utan prövning, om

1) det inte kan anses sannolikt att det är fråga om en förbjuden konkurrensbegränsning enligt 5 eller 7 § eller artikel 101 eller 102 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt,

2) konkurrensen på marknaden i fråga totalt sett kan anses fungera trots den misstänkta konkurrensbegränsningen,

3) den begäran om åtgärd som lämnats in är uppenbart ogrundad,

4) det inte är sannolikt att det förfarande eller den verksamhetsstruktur som avses i 30 a § har betydande konsekvenser med tanke på förutsättningarna för en sund och fungerande konkurrens, eller

5) det inte kan anses sannolikt att den misstänkta konkurrensbegränsningen på ett betydande sätt påverkar förutsättningarna för en sund och fungerande konkurrens.

Betänkande EkUB 41/2018 rd

33 §

Skyldighet att lämna upplysningar

En näringsidkare, en sammanslutning av näringsidkare, en upphandlande enhet, en kommun, en samkommun, ~~ett landskap~~ och staten samt enheter som de har bestämmande inflytande över ska på uppmaning av Konkurrens- och konsumentverket oberoende av sekretessbestämmelserna ge verket alla de uppgifter och handlingar som behövs för utredning av en konkurrensbegränsnings innehåll, ändamål och verkningar samt för utredning av konkurrensförhållandena och för bedömning av ett företagsförvärv som avses i 4 kap. och ett förfarande, en verksamhetsstruktur och deras verkningar som avses i 4 a kap.

På uppmaning ska uppgifterna ges skriftligen. Uppgifterna kan lämnas med hjälp av en teknisk anslutning eller på annat sätt i elektronisk form.

35 §

Inspektioner i näringsidkares affärslokaler

Vid en inspektion enligt 1—**3** mom. får Konkurrens- och konsumentverket företa granskning av tillfälliga kopior av data i sina egna lokaler. När inspektionen är slutförd ska Konkurrens- och konsumentverket förstöra de tillfälliga kopiorna av data.

På inspektioner som avses i denna paragraf tillämpas dessutom 39 § i förvaltningslagen.

36 §

Inspektioner i andra lokaler

Vid en inspektion enligt 1—3 mom. får Konkurrens- och konsumentverket företa granskning av tillfälliga kopior av data i sina egna lokaler. När inspektionen är slutförd ska Konkurrens- och konsumentverket förstöra de tillfälliga kopiorna av data.

På inspektioner som avses i denna paragraf tillämpas dessutom 39 § i förvaltningslagen.

37 §

Förfarandet vid inspektioner

Näringsidkare och sammanslutningar av näringsidkare ska för inspektioner ge Konkurrens- och konsumentverkets, regionförvaltningsverkets och Europeiska kommissionens tjänstemän eller personer som dessa bemyndigat tillträde till affärs- och lagerlokaler, markområden och fordon som de har i sin besittning. De tjänstemän som förrättar inspektion har rätt att oberoende av lagringsmediet granska och ta kopior av näringsidkarnas och sammanslutningarnas affärskorrespondens, bokföring, dataregistreringar och andra handlingar och data som kan ha betydelse för tillsynen över att denna lag samt de bestämmelser som utfärdats med stöd av den följs.

Betänkande EkUB 41/2018 rd

39 §

Informationsutbytet mellan myndigheter

Konkurrens- och konsumentverket kan på eget initiativ, trots bestämmelserna om sekretess, om det behövs lämna ut en uppgift eller handling som verket har fått eller upprättat i samband med skötseln av uppgifter enligt denna lag,

1) till Finansinspektionen för utförande av tillsynsuppgifter i samband med affärstransaktioner som hänför sig till leverans- och derivatavtal för el eller naturgas,

2) till Energimyndigheten för den tillsyn över el- och naturgasmarknaden som avses i 1 § 1 mom. i lagen om Energimyndigheten (870/2013),

3) till Patent- och registerstyrelsen för tillsynsuppgifter som avses i 54 § 1 mom. 1 punkten i lagen om kollektiv förvaltning av upphovsrätt (1494/2016) och i 14 kap. i stiftelselagen (487/2015),

4) till förundersökningsmyndigheter för att förebygga, avslöja och utreda brott och föra brott till åtalsprövning samt för andra uppgifter i enlighet med förundersökningsmyndigheternas syften med avseende på insamling och lagring av information,

5) till åklagare för uppgifter enligt 6 § i lagen om åklagarväsendet (439/2011),

6) till centralen för utredning av penningtvätt för uppgifter enligt 2 § i lagen om centralen för utredning av penningtvätt (445/2017),

7) till statens revisionsverk för skötseln av de revisionsuppgifter som föreskrivs i lagen om statens revisionsverk (676/2000),

8) till Skatteförvaltningen för uppgifter som gäller verkställande av beskattning, utövande av skattekontroll samt uppbörd och indrivning av skatter och avgifter,

9) till Kommunikationsverket för uppgifter enligt lagen om tjänster inom elektronisk kommunikation (917/2014), postlagen (415/2011), lagen om stöd för byggande av bredband i glesbygdsområden (1186/2009), lagen om stark autentisering och betrodda elektroniska tjänster (617/2009) och lagen om sambyggnad och samutnyttjande av nätinфраstruktur (276/2016).

Konkurrens- och konsumentverket har trots sekretessbestämmelserna rätt att av en i 4 § 1 mom. 1 och 3–8 punkten i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet avsedd myndighet samt av en i 4 § 2 mom. i den lagen avsedd part som sköter offentlig uppgift få en sådan handling eller uppgift som är nödvändig för att konkurrensbegränsningar enligt 2 kap. och 4 a kap. i denna lag ska kunna utredas och tillsyn över företagsförvärv enligt 4 kap. ska kunna utövas.

Konkurrens- och konsumentverkets rätt enligt 1 mom. omfattar inte sådana handlingar och uppgifter som näringsidkaren lämnat in till Konkurrens- och konsumentverket för att ansöka om befrielse från påföljdsavgift enligt 14 § eller nedsättning av påföljdsavgiften enligt 15 § i kartellfall.

Informationsutbytet enligt 1 och 2 mom. kan genomföras genom en teknisk anslutning eller på annat sätt i elektronisk form. Konkurrens- och konsumentverket har rätt att få informationen utan avgift.

Betänkande EkUB 41/2018 rd

45 §

Temporära bestämmelser

Konkurrens- och konsumentverket ska fatta beslut i huvudsaken och göra en framställning till marknadsdomstolen enligt 12 § 3 mom. om bestämmande av påföljdsavgift inom 90 dagar från det att ett temporärt beslut har meddelats. På ansökan av Konkurrens- och konsumentverket inom ovan nämnda tid kan marknadsdomstolen förlänga tidsfristen. Om Konkurrens- och konsumentverket inte inom föreskriven tid fattar beslut i huvudsaken eller gör framställning till marknadsdomstolen, förfaller förbudet eller åläggandet.

Denna lag träder i kraft den 20 . Dess 30 d § tillämpas dock först från och med den 1 januari 2020.

3.

Lag

om ändring av 6 § i lagen om Enheten för utredning av grå ekonomi

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om Enheten för utredning av grå ekonomi (1207/2010) 6 § 1 mom. 24 punkten, sådan den lyder i lag 404/2018, samt
fogas till 6 § 1 mom., sådant det lyder i lagarna 308/2016, 858/2016, 1159/2016, 1413/2016, 1419/2016, 324/2017, ~~454/2017, 923/2017 och~~ 1112/2017, 404/2018 och 414/2018, en ny 25 punkt som följer:

6 §

Syftet med fullgöranderapporter

Fullgöranderapporter utarbetas till stöd för

24) utförande av de uppgifter som anges i 20 b § i lagen om Finansinspektionen (878/2008),

Betänkande EkUB 41/2018 rd

25) Konkurrens- och konsumentverkets uppgifter vid tillsynen över iakttagandet av i 2 kap. i konkurrenslagen (948/2011) föreskrivna förbud mot konkurrensbegränsningar.

— — — — —

Denna lag träder i kraft den 20 .

4.

Lag

om ändring av 18 § i lagen om offentlighet och sekretess i fråga om beskattningsuppgifter

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om offentlighet och sekretess i fråga om beskattningsuppgifter (1346/1999)
18 § 1 mom. 13 punkten, sådan den lyder i lag 22/2018, samt
fogas till 18 § 1 mom., sådant det lyder i lagarna 1108/2006, 504/2008, 525/2009, 1500/2011,
988/2012, 499/2015, 1146/2015, 529/2017, 1128/2017 och 22/2018, en ny 14 punkt som följer:

18 §

Skatteförvaltningens rätt att på eget initiativ lämna ut uppgifter

Skatteförvaltningen kan trots bestämmelserna om sekretess på eget initiativ lämna ut beskattningsuppgifter jämte identifieringsuppgifter om den skattskyldige

— — — — —

13) till en förundersökningsmyndighet om omständigheter som har konstaterats under skattekontroll och som det kan misstänkas att har samband med tjänstebrott eller mutbrott enligt 14 kap. 2 §, 16 kap. 13, 14, 14 a eller 14 b §, 30 kap. 7, 7 a, 8 eller 8 a § eller 40 kap. 1—5 eller 7—10 § i strafflagen eller med missbruk av förtroendeställning enligt 36 kap. 5 § i den lagen,

14) till Konkurrens- och konsumentverket sådana uppgifter om förbjudna konkurrensbegränsningar mellan näringsidkare och om missbruk av dominerande marknadsställning som kan ha betydelse vid tillsynen över efterlevnaden av bestämmelserna i 2 kap. 5 och 7 § i konkurrenslagen samt av artiklarna 101 och 102 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt.

— — — — —

Denna lag träder i kraft den 20 .

Betänkande EkUB 41/2018 rd

Helsingfors 28.2.2019

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Martti Mölsä blå
vice ordförande Harri Jaskari saml
medlem Touko Aalto gröna
medlem Petri Honkonen cent
medlem Hannu Hoskonen cent
medlem Lauri Ihalainen sd
medlem Eero Lehti saml
medlem Markus Lohi cent
medlem Lea Mäkipää blå
medlem Johanna Ojala-Niemelä sd
medlem Arto Pirttilahti cent
medlem Hanna Sarkkinen vänst
medlem Joakim Strand sv.

Sekreterare var

utskottsråd Lauri Tenhunen.